

Høring over udkast til bekendtgørelse
om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav
til hold af æglæggende høner, hønniker
og forældredyr m.v.

Fødevarestyrelsen
Stationsparken 31-33
2600 Glostrup

Att.: 15@fvst.dk
Cc.: anmwe@fvst.dk
Journalnummer: 2022-15-31-00491

HØRING OVER UDKAST TIL BEKENDTGØRELSE OM DYREVELFÆRDSMÆSSIGE MINDSTEKRAV TIL HOLD AF ÆGLÆGGENDE HØNER, HØNNIKER OG FORÆLDREDYR M.V.

Fra Dyrenes Beskyttelses side værdsætter vi muligheden for at komme med bemærkninger til den kommende bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af æglæggende høner, hønniker og forældredyr m.v.

Forbud mod at holde æglæggende høner og hønniker i bursystemer

Forbud mod etablering af nye anlæg med bure

Forbud mod hold af høner i bursystemer er et meget afgørende og helt nødvendigt tiltag i forhold til at implementere dyrevelfærdslovens formålsparagraf; at fremme god dyrevelfærd, beskytte dyr, fremme respekt for dyr som levende og sansende væsener og varetage dyretiske hensyn.

“House all birds in non-cage systems” er også den primære videnskabelige anbefaling fra Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritets (EFSA) seneste rapport¹ om velfærd hos æglæggende høner; burene er ganske enkelt uforenelige med god dyrevelfærd.

Burhøns har i mere end 40 år været en mærkesag for Dyrenes Beskyttelse. Derfor ser Dyrenes Beskyttelse endog meget positivt på, at der nu - langt om længe - foreligger et bekendtgørelses-udkast til et forbud mod at holde æglæggende høner og hønniker i bure. Vi bakker naturligvis op om, at forbuddet skal træde i kraft, som foreslået i bekendtgørelsen.

Samtidig skal vi dog beklage, at forbuddet ikke er gældende for forældredyrene. Dem vil det fortsat være tilladt at opdrætte i bure, endda uden krav til plads eller stimuli, herunder

---

¹ EFSA AHAW Panel (EFSA Panel on Animal Health and Animal Welfare), Nielsen SS, Alvarez J, Bicoût DJ, Calistri P, Canali E, Drewe JA, Garin-Bastuji B, Gonzales Rojas JL, Gort'azar Schmidt C, Herskin M, Miranda Chueca MA, Padalino B, Pasquali P, Roberts HC, Spoolder H, Stahl K, Velarde A, Viltrop A, Winckler C, Estevez I, Guinebreti`ere M, Rodenburg B, Schrader L, Tiemann I, Van Niekerk T, Ardizzone M, Ashe S, Hempen M, Mosbach-Schulz O, Gimeno Rojo C, Van der Stede Y, Vitali M and Michel V, 2023. Scientific Opinion on the welfare of laying hens on farm. EFSA Journal 2023;21(2):7789, 188 pp. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2023.7789>

individuelle bure, direkte imod EFSA's anbefalinger. Forbuddet bør udvides til også at omfatte forældredyrene.

Overgangsperiode for udfasning af eksisterende buranlæg

Dyrenes Beskyttelse er imod at holde høns – og øvrige dyr - i små bure, og ønsker derfor ideelt et øjeblikkeligt gældende forbud, alternativt den kortest mulige overgangsordning.

Den almindelige opfattelse af det uetiske i burægsproduktionen stemmer ikke overens med den meget lange og helt unødvendige overgangsperiode. Som den daværende Fødevarerminister udtrykte det i Folketingssalen i november 2020, lever burægshøner "en grufuld tilværelse under kummerlige forhold", hvilket tilsiger, at burægsproduktionen bør bringes til ophør hurtigst muligt. Det er ikke rimeligt at udsætte høner for en fortsat eksistens i burene, som ifølge den nuværende Fødevarerminister begrænser dem i forhold til at udfolde deres naturlige adfærd såsom eksempelvis at bevæge sig frit og baske med vingerne og støvbade.

Med den nuværende produktion i Danmark indsættes hvert år ca. 500.000 nye høner i burene. Den foreslåede overgangsperiode på 12 år vil dermed betyde, at op mod potentielt ca. 6 mio. høner stadig kan komme til at gennemleve et miserabelt liv i bure. Med de store dyrevelfærdsmæssige konsekvenser det medfører for de mange sansende og levende individer, anser Dyrenes Beskyttelse de foreslåede 12 år for en helt urimelig lang overgangsperiode.

Overgangsperioden er også meget lang set i lyset af den manglende efterspørgsel på buræg i Danmark. De danske forbrugere har for længst fravalgt denne produktionsform, og buræg er stort set væk fra hylderne hos detailhandelen. Senest har også de offentlige indkøbere med SKI-aftalen udelukket indkøb af buræg, dette med virkning allerede fra 2024. Forbrugernes signal til politikerne - med et klart fravalg af buræg - bør høres og efterkommes i form af et øjeblikkeligt ophør med burægsproduktion eller en meget kort udfasningsperiode.

Brugen af æg til medicinske formål berettiger heller ikke en fortsat burægsproduktion i Danmark, eftersom æg fra andre produktionsstyper kan anvendes hertil, jf. svar på spm. 950 (MOF alm. Del 2021-22).

Et forbud har været varslet af politikerne i årevis, og der er bred politisk enighed om nødvendigheden af at tage dette skridt. At det nærværende foreslåede forbud mod opstart af nye burægsvirksomheder er umiddelbart gældende, viser med al tydelighed, at burene hører fortiden til. Der er *ingen*, der planlægger at starte op fra ny med denne forældede produktionsform.

Økonomiske konsekvenser af forbud mod bursystemer samt omstilling m.v.

Med henvisning til Bilag 1 i høringsmaterialet vil Dyrenes Beskyttelse opfordre Fødevarerministeriet til at fremlægge beregningerne for de økonomiske konsekvenser ved udfasning af burægsproduktion i hele tidsspannet 0-12 år. Med de præsenterede økonomiske nøgletal må der kunne fremlægges omstillingsomkostninger også for udfasningsperioder på

f.eks. 2 år, 4 år, 6 år, 8 år m.v. Dermed vil offentligheden få mulighed for at give input til den anførte overgangsperiode på et oplyst og kvalificeret grundlag, hvad angår de økonomiske aspekter.

Det skal i øvrigt bemærkes, at der ifølge det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR) nu kun er 6 besætninger med stimulusberigede bure, og ikke 7, som det fremgår af høringsmaterialet.

Længden af overgangsperioden er helt afgørende, set i lyset af de dyrevelfærdsmæssige konsekvenser det medfører, når der hvert år indsættes et nyt hold høner i burene. Dyrenes Beskyttelse er derfor tilhænger af den kortest mulige udfasningsperiode kombineret med en ordentlig behandling af producenterne.

Dyrenes Beskyttelse vil således foreslå, at der opereres med en fleksibel og differentieret udfasningsmodel, som tager behørigt hensyn til at hjælpe producenterne bedst muligt videre, alt efter deres individuelle ønsker til fremtiden.

Blandt mulige scenarier kan nævnes:

- 1) Hvis en producent er motiveret til at omlægge til en anden - og på længere sigt mere rentabel og dyrevelfærdsmæssigt bedre - produktionstype end buræg, vil incitamenter (såsom en støtteordning) være stærkt motiverende for en hurtig udfasning af burægsproduktion.
- 2) Hvis en producent tilkendegiver at ville indstille burægsproduktionen umiddelbart mod fuld erstatning, vil ekspropriation være en mulig løsning. Under alle omstændigheder vil de hermed forbundne udgifter trods alt være overskuelige, dels pga. de forventeligt ganske få producenter, som det vedrører, dels fordi de nyeste produktionsanlæg er slidte, nemlig fra tiden *før* 2012, hvor krav til stimulus-berigelse trådte i kraft.
- 3) Hvis en producent foreløbigt ønsker en fortsat burægsproduktion, bør der tilbydes en differentieret åremålsmodel for udfasning, således at en hurtigere udfasning medfører højere erstatning/kompensation, mens en langsommere udfasning medfører en lavere erstatning/kompensation, idet kompensationen nedtrappes over tid i åremåls-perioden. Dette vil formentlig medvirke til en accelereret udfasning af burægsproduktionen.

Varetagelse af hensynet til dyrevelfærd er den vigtigste prioritet i henhold til Dyrevelfærdsloven og tilhørende bekendtgørelser – også set i et samfundsmæssigt perspektiv - mens udbetaling af en mindre erstatning/kompensation til enkelte burægsproducent er et hensyn, som i almenvellets interesse helt klart bør underordnes førstnævnte.

Forbud mod bursystemer i EU-sammenhæng

Det primært nordvesteuropæiske samarbejde; "Vught-Alliancen", som Danmark er en del af, har et mål om at få udfaset burene til de æglæggende høner i EU. Med kun 6 burægsbesætninger tilbage kunne man forvente, at Danmark i den sammenhæng udviste en mere forbilledlig tilgang end en 12-årig overgangsperiode. Visse fremsynede EU-lande har allerede forbudt denne produktionsform. Den store opbakning til det europæiske

borgerinitiativ "End the Cage Age" (ECI) varsler heldigvis et snarligt europæisk opgør med denne uacceptable produktionsform.

Andre bemærkninger til bekendtgørelsesudkastet m.v.

Udover forhold vedr. regler for forældredyr og hønniker fokuserer Dyrenes Beskyttelse i dette afsnit bl.a. på indgreb og behandling af dyr, som meget direkte demonstrerer, at det ikke er sikring af god dyrevelfærd og etisk hensyntagen, der er den primære hensigt med bestemmelserne - men at det derimod er produktionsmæssige og økonomiske hensyn m.v., der gør, at dyrene skal tilpasses systemerne, fremfor omvendt.

Foreningen finder, at en række emneområder indeholder bestemmelser, hvor der savnes en begrundelse for, at de er forenelige med formålsbestemmelsen i Dyrevelfærdsloven. Det gælder bl.a. i forhold til næbtrimning og amputation af diverse legemsdele ("mutilationer") samt avlsmetoder. Det bemærkes i den forbindelse, at inkludering af termen "etik" i Dyrevelfærdsloven er en nyskabelse set i forhold til den tidligere Dyreværnslov, hvilket så også bør afspejles i implementeringen af denne i bekendtgørelsesform.

Udvidelse af anvendelsesområdet til også at omfatte hønniker og forældredyr

I høringsbrevet anføres det, at anvendelsesområdet udvides til ikke alene at omfatte æglæggende høner men hele produktionskæden, herunder hønniker og forældredyr. Desværre medfører dette ikke konkrete forbedringer for dyrenes velfærd. Såvel de generelle som de mere specifikke krav til indretning af systemerne er fortsat ikke gældende for hverken hønniker eller forældredyr, ligesom der desværre ikke er taget nye skridt til at sikre deres særlige behov.

Det betyder, at hønniker og forældredyr ikke er omfattet af de benævnte "almindelige" bestemmelser i kapitel 5 omhandlende bl.a. lys, døgnrytme og fjernelse af døde dyr. De er heller ikke omfattet af de benævnte "særlige" bestemmelser i kap. 6, og dermed er der fortsat ikke krav til fx belægningsgrad eller strøelse. At man end ikke har benyttet lejligheden til at sikre, at forældredyr og hønniker får adgang til siddepinde, er nærmest ubegribeligt i forhold til den velfærdsmæssige betydning af dette.

Der er absolut behov for specifikke krav til opdræt af hønniker for at sikre deres velfærd. En af hovedanbefalingerne fra EFSA er at anvende "kunstige kyllingemødre"; inventar der giver de små kyllinger mulighed at søge hvile og varme i et mørkt aflukke (i naturen ville de søge hvile og varme ved hønen). Dette har stor velfærdsmæssig betydning for dyrene i *hele* deres levetid; bl.a. reduceres frygtsomhed og skadelig fjerpiling, og det burde derfor indgå som et af de konkrete krav til hønniker.

For forældredyrenes vedkommende påpeger EFSA behovet for reduktion af haners aggression mod hønerne, fx ved at begrænse andelen af haner og indretningsmæssige tiltag, der gør det muligt for hønerne at undslippe hanerne. Denne problemstilling burde ligeledes være adresseret i nærværende bekendtgørelse med konkrete krav, jf. EFSA's anbefalinger.

Krav til bursystemer

I udkastets kapitel 7, § 45 stk. 1, nævnes som følger: ”§ 45. Produktion i bure må i overgangsperioden, jf. § 47, stk. 2, kun ske i bursystemer, som opfylder bestemmelserne i §§ 4-13 og §§ 15-27.”

Udeladelse af §§ 28-34 ville være en forringelse af kravene for bursystemer, der ikke er nævnt i høringsmaterialet.

Efter forespørgsel fra Dyrenes Beskyttelse har Fødevarestyrelsen efterfølgende i mail af 1. juni 2023 oplyst, at der tillige indføres en henvisning til §§ 28-34 i § 45, stk. 1, således at bursystemerne også bliver omfattet af de ”Almindelige bestemmelser for produktionssystemer til æglæggende høner” i kap. 5.

At forældredyr og hønniker ikke er omfattet af de ”særlige bestemmelser” i kap. 6, er værd at beklage særskilt i forhold til bursystemerne. For hønnikerne betyder det, at de også i de næste 12 år (indtil forbuddet træder i kraft) kan opdrættes i bure, der end ikke er stimulusberigede. For forældredyrene, der jo i bekendtgørelsesudkastet *ikke* er omfattet af forbuddet mod bursystemer, betyder det, at det er permanent lovligt at opdrætte dem i bure uden krav til plads eller stimuli, herunder individuelle bure.

Avl

Vi noterer os, at bestemmelserne vedr. avl er videreført direkte, dvs. uden yderligere bemærkninger eller præciseringer, herunder bestemmelsen: ”Der må ikke holdes dyr til landbrugsformål, hvis det ikke ud fra dyrets genotype eller fænotype med rimelighed kan forventes, at det kan ske uden at skade dyrets sundhed eller velfærd”.

I praksis har denne bestemmelse ikke ydet dyrene i den danske konsumægproduktion beskyttelse mod konsekvenserne af den ekstremt selektive avl efter produktivitet: Det er alment kendt, at 85% af hønerne har brud på brystbenet, og at de nyudklækkede hanekyllinger aflives systematisk.

Dette kan heller ikke anses som værende foreneligt med formålsbestemmelsen i Dyrevelfærdsloven; at dyr er sansende væsener, der skal behandles med respekt, samt etisk hensyntagen.

Det er helt afgørende for dyrenes velfærd, at bestemmelsen reelt implementeres, og ikke blot er en uforpligtende hensigtserklæring. Der skal tages ansvar for, at landbrugsdyrene fremover beskyttes mod konsekvenserne af den stærkt selektive og ensidige avl, der sker uden tilstrækkelig hensyntagen til dyrenes integritet.

Den nærværende revidering af bekendtgørelserne kunne have været en oplagt anledning til at påbegynde arbejdet for *fremadrettet* at få hensigten med at få såvel direktivbestemmelsen som dyrevelfærdsloven implementeret og håndhævet i Danmark i forhold til avlens konsekvenser for dyrene.

Den nuværende systematiske aflivning af daggammelt fjerkræ er et symptom på et fødevarer system, hvor dyrenes egenverdi ikke anerkendes. Det ville være oplagt at følge andre landes eksempel med et forbud imod denne praksis. Et forbud, der for at hindre andre dyrevelfærdsmæssige problemer i at opstå, suppleres med konkrete krav til enten *in ovo* -

kønssortering eller krav om, at der anvendes racer ("dual- purpose"), hvor hanerne reelt kan opfedes til kødproduktion, og under gode velfærdsmæssige forhold.

Næbtrimning

Ved næbtrimning kan der påføres dyrene betydelig smerte, både akut og længevarende, ligesom næbbets funktion i sagens natur påvirkes. Dyrenes Beskyttelse mener ikke, at det er velbegrunder af hensyn til dyrenes velfærd at acceptere næbtrimning på kyllinger (på under 10 dage). Der savnes en begrundelse for, at det er foreneligt med principperne som formuleret i formålet med Dyrevelfærdsloven, herunder det forhold, at dyr er sansende væsener, der skal behandles med respekt, samt etisk hensyntagen til dyrs integritet.

Udgangspunktet bør være, at produktionen indrettes, så der ikke er brug for at næbtrimme fjerkræ. Dette i overensstemmelse med anbefalingerne fra EFSA, der angiver, at næbtrimning ikke bør være nødvendigt med det rette management. Der bør i stedet stilles konkrete krav til produktionen, der følger de videnskabelige anbefalinger fra EFSA i forhold til at forebygge fjerpilning; herunder anvendelsen af såkaldte "kunstige kyllingemødre" i opdrættet og i øvrigt at sikre dyrene tilstrækkelig plads og berigelse.

Erfaringerne fra Danske Ægs brancheaftale med stop for næbtrimning af højerne siden 2014 viser, at det kan lade sig gøre - også under kommercielle, industrielle forhold - at holde høns med intakte næb.

Formuleringen i bekendtgørelsesudkastet om, at næbtrimning må foretages i særlige tilfælde, mangler desuden konkret beskrivelse for at kunne håndhæves; hvilke omstændigheder der skal være gældende for, at man må eller ikke må næbtrimme, ligesom der heller ikke fremgår krav til metoden.

Amputation af tæer, sporer og kam

Ved amputation af sporer, tæer og kam på fjerkræ kan dyrene påføres betydelig smerte, ligesom forkert udført amputation kan være indgangsport for infektioner. Dyrenes Beskyttelse mener ikke, at det er velbegrunder af hensyn til dyrenes velfærd at acceptere amputationer på kyllinger. Der savnes en begrundelse for, at det er foreneligt med principperne som formuleret i formålet med Dyrevelfærdsloven, herunder det forhold, at dyr er sansende væsener, der skal behandles med respekt, samt etisk hensyntagen til dyrs integritet.

Dyrenes Beskyttelse mener, at udgangspunktet bør være, at produktionen indrettes, så der ikke er brug for at amputere sporer, tæer og kam på fjerkræ; ej heller på hanekyllinger i rugeægproduktionen til konsumæg. Der bør i stedet stilles konkrete krav til produktionen, som følger de videnskabelige anbefalinger fra EFSA, bl.a. om at reducere aggressionen fra hanerne ved at reducere andelen af haner i flokke, selektion efter reduceret aggression og indretningsmæssige tiltag.

Som et minimum ønskes forhold vedr. amputation af sporer, tæer og kam underkastet nærmere granskning og seriøse overvejelser, herunder i relation til rimeligheden af sådanne

indgreb på dyrene (med tanke på tilskæring af dyr til produktionssystemer, fremfor tilpasning af systemer til fremme af god dyrevelfærd).

Der tænkes i den forbindelse bl.a. på omfang og procedurer m.v. (herunder smertebehandling) ved amputation samt detaljerede regler om, hvornår - og i givet fald hvordan - evt. amputationer må udføres og af hvem.

I forlængelse af dette bemærkes, at formuleringen i bekendtgørelsesudkastet om, at amputation kan ske, hvis det skønnes nødvendigt af hensyn til dyrenes velfærd, mangler konkret nærmere beskrivelse for at kunne håndhæves; det er ikke klart hvilke omstændigheder, der skal være gældende for, at man må eller ikke må amputere.

”Overimplementering”

Generelt mener Dyrenes Beskyttelse ikke, at overimplementering som begreb giver mening. Det er afgørende for forbedringen af dyrevelfærden, at der besluttes lovgivning internationalt, og at alle lande, opfylder de vedtagne regler. Det bør aldrig være et selvstændigt mål at bruge en undtagelse i EU-regler, og særligt ikke hvis dette leder til en dårligere dyrevelfærd. Derimod bør det altid tilstræbes at gennemføre EU-reglernes intention fuldt ud. Ligeledes er national lovgivning, der er kommet i stand, uafhængig af konkret EU-lovgivning, som følge af nationale forhold og problematikker ikke per definition overimplementering, alene fordi de ikke er krævede i henhold til EU-regelsættet.

Man kan ikke ”overimplementere” noget i DK-lovgivning, som man ikke er blevet bedt om at gennemføre i dansk ret.

Til gengæld kan man lovligt lave skærpede nationale regler, når et sådant frirum eksisterer i EU’s direktiv/forordning: det er ukontroversielt og helt *lege artis*: fx at forbyde hold af høner i bursystemer.

Med venlig hilsen

Britta Riis
Direktør

Mia Bonnichsen,
dyrlæge, konsulent

DYRENES BESKYTTELSE

Dyrenes Beskyttelse
Buddingevej 308
2860 Søborg

Tlf. +45 3328 7000
db@dyrenesbeskyttelse.dk
dyrenesbeskyttelse.dk

